

Kysely kuntien sivistysjohdolle lasten ja perheiden palveluiden valmistelusta sote- ja maakuntaudistuksessa

Kyselyn tuloksia

Irmeli Myllymäki
Projektipäällikkö, Opetus ja
kulttuuri -yksikkö

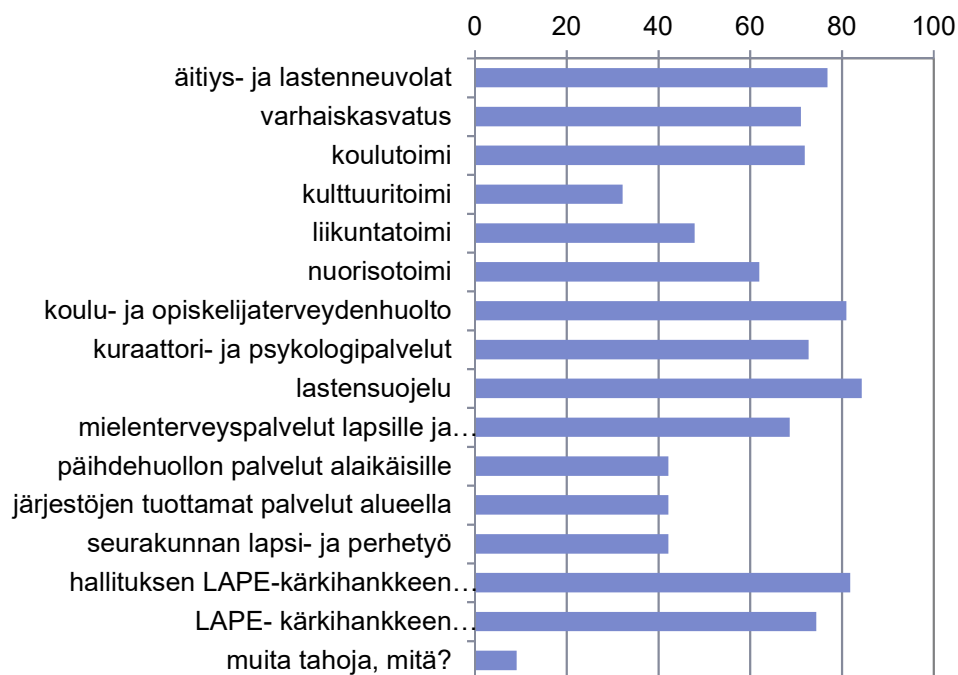
Kyselyn toteuttaminen

- Selvitys tehtiin elokuussa 2017 webropol – kyselynä 289 sivistysjohtajalle
- Kyselyn sisältö oli pääosiltaan yhteneväinen Kuntaliiton sote-muutosjohtajille keväällä 2017 osoittaman kyselyn kanssa
- Vastauksia saatiin 124
- Kyselyyn osallistuneet kunnat olivat eri kokoisia ja eri puolilta Suomea, vastauksia tuli myös kaikista maakunnista

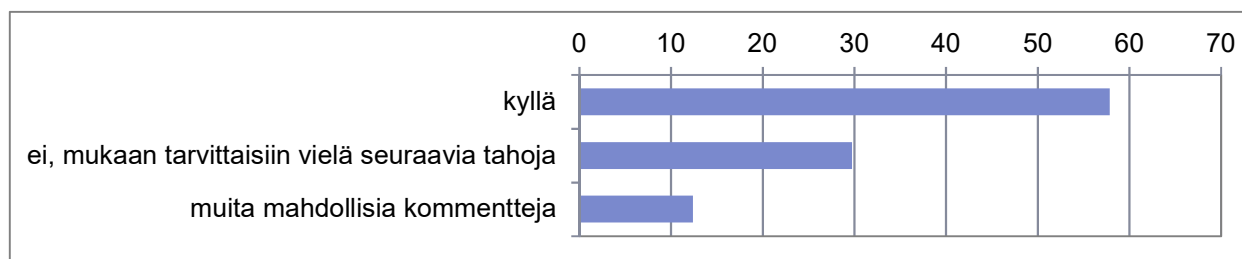
Mitkä tahot ovat tietosi mukaan olleet mukana lasten ja perheiden palvelukokonaisuuden suunnittelussa kohti maakunnallisia palveluja?

- LAPE kärkihankkeen maakunnallisen yhteistyöryhmän ilmoitti 82 % vastaajista olevan valmistelussa mukana
- Valmisteluryhmissä parhaiten edustettuna oli lastensuojelu, kouluterveydenhuolto ja neuvolat
- Koulutoimen ilmoitti olevan mukana 72 % ja nuorisotoimen 62 %
- Liikuntatoimen osallistuminen näytti olevan vähäisempää, 48 % ja kulttuuritoimen 32 %

1. Mitkä tahot ovat tietosi mukaan olleet/ovat tällä hetkellä mukana lasten ja perheiden palvelukokonaisuuden suunnittelussa kohti maakunnallisia palveluja? Valitse alla olevasta listasta mukana olleet tahot.

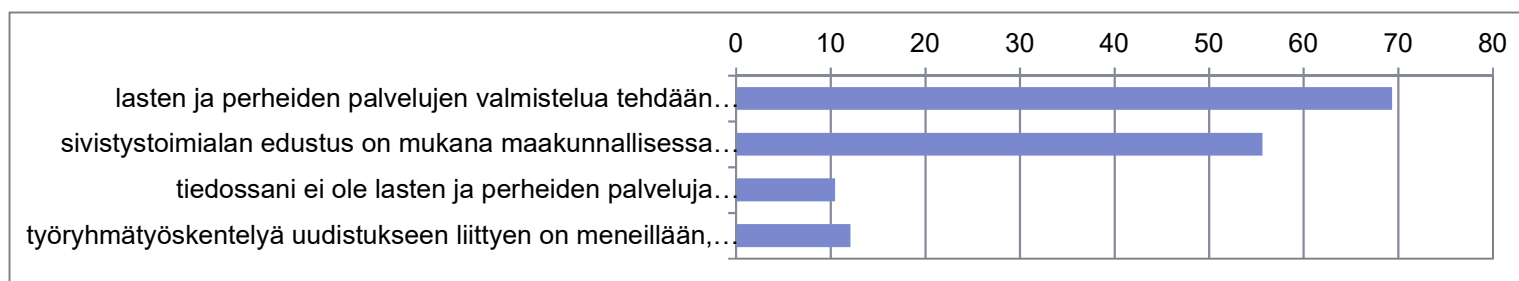
Onko mielestäsi suunnittelussa mukana kaikki tarvittavat tahot kuntasi kannalta?

Avoimissa vastauksissa toivottiin vielä

- sivistystoimen edustajat vahvemmin mukaan, koulutoimi, varhaiskasvatus, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimi (18 vastausta)
- Yksittäisissä vastauksissa valmisteluun toivottiin myös seurakunnat, järjestöt, yksityiset palveluntuottajat, poliisi
- sivistystoimeen nykyistä paremmin tietoa valmistelusta

Lasten ja perheiden palvelukokonaisuuden valmistelu ja organisointi

- maakunnalliset ja paikalliset työryhmät pääosin LAPE-ryhmiä
- sivistystoimialan edustajana useimmiten sivistysjohtaja (yksittäisissä kunnissa myös rehtori, varhaiskasvatusjohtaja tai hyvinvointijohtaja)
- 10 % vastanneista ei ollut tietoa valmisteluryhmistä
- 12 % tiesi uudistukseen liittyviä työryhmiä olevan meneillään, mutta sivistystoimi ei ole niissä mukana

Avoimista vastauksista poimittua

- Koulun ja varhaiskasvatuksen ottaminen tiiviisti mukaan valmisteluun on työn onnistumisen kannalta ehdoton edellytys
- Kunnissa pitkään kehitettyä palveluintegraatiota ja asiakaslähtöisyyttä ei saisi hukata sote-uudistuksessa, jota tehdään hyvin organisaatiokeskeisesti
- Kuntien vastuulle jäävää hyvinvointityötä huomioitu kovin vähän
- Työmäärä suuri, myös niissä joissa valmistelu on jo pitkällä

Avoimista vastauksista poimittua

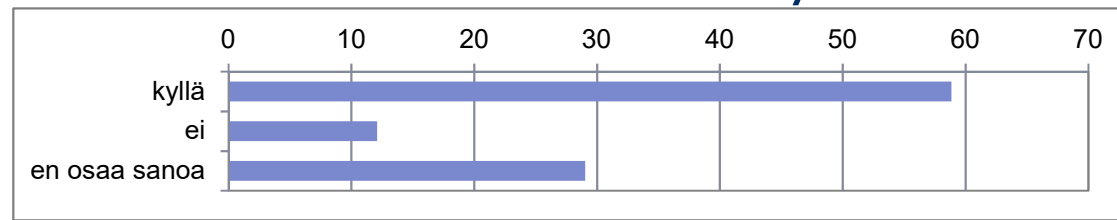
- Lainsäädännön puuttuminen ja keskeneräisyys, vastuiden ja yksityiskohtien "arvailu"
- Valtakunnallisten linjausten muuttuminen, koko uudistuksen koordinointi näyttäytyy kuntatasolla heikkona
- Valmistelu liian sote-vetoista, sivistystoimi puuttuu valmistelusta tai on kokonaan pimennossa
- Työryhmät suuria, eri tahojen mukanaolo on tärkeää, mutta valmistelu jää helposti pinnalliseksi eikä päästä konkretiaan
- Taloudellinen huoli

Mitä tarvitaan?

- yhteisiä toiminta-, asiakas- ja palveluohjausmalleja tulevan kunnan ja maakunnan palvelujen yhteensovittamiseksi
- Maakunnan ja kuntien yhteisten tavoitteiden asettamista yhdessä
- Informaatiota lisää sivistystoimeen uudistuksesta
- Ohjausta kunnille, miten edetä ja mitä kannattaa tehdä

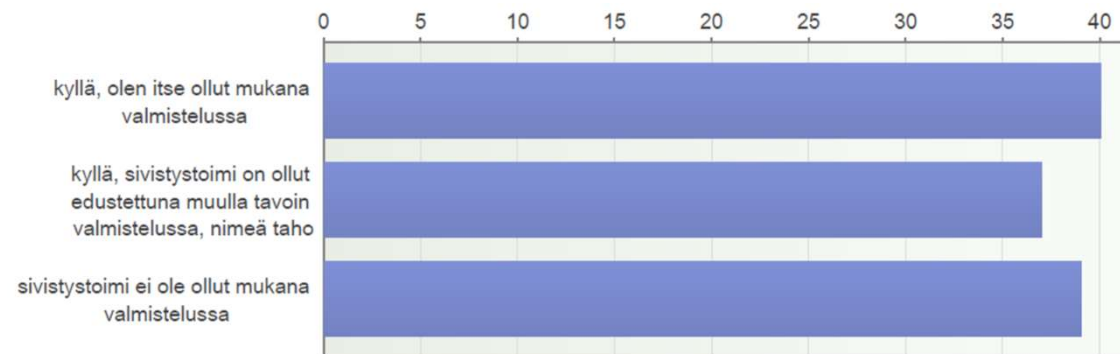
Lasten ja perheiden palveluiden kuvaus maakuntatasolla

- Tietojeni mukaan kuvaus on tehty

- 29 % vastaajista ei osannut sanoa, onko kuvausta tehty ja 12 % tiesi, ettei sitä ole
- Kuvaus on saatavissa muutosagentilta tai koordinaattorilta, verkkosivu ilmoitettiin viidessä vastauksessa

Sivistystoimen mukana olo lasten ja nuorten palveluiden kuvauksessa

- Sivistysjohtaja mukana 40 vastausta
- Muu sivistystoimen taho 37 vastausta, opetuspäällikkö, varhaiskasvatusjohtaja, hyvinvointikoordinaattori ym
- Sivistystoimi ei ole ollut mukana 39 vastausta

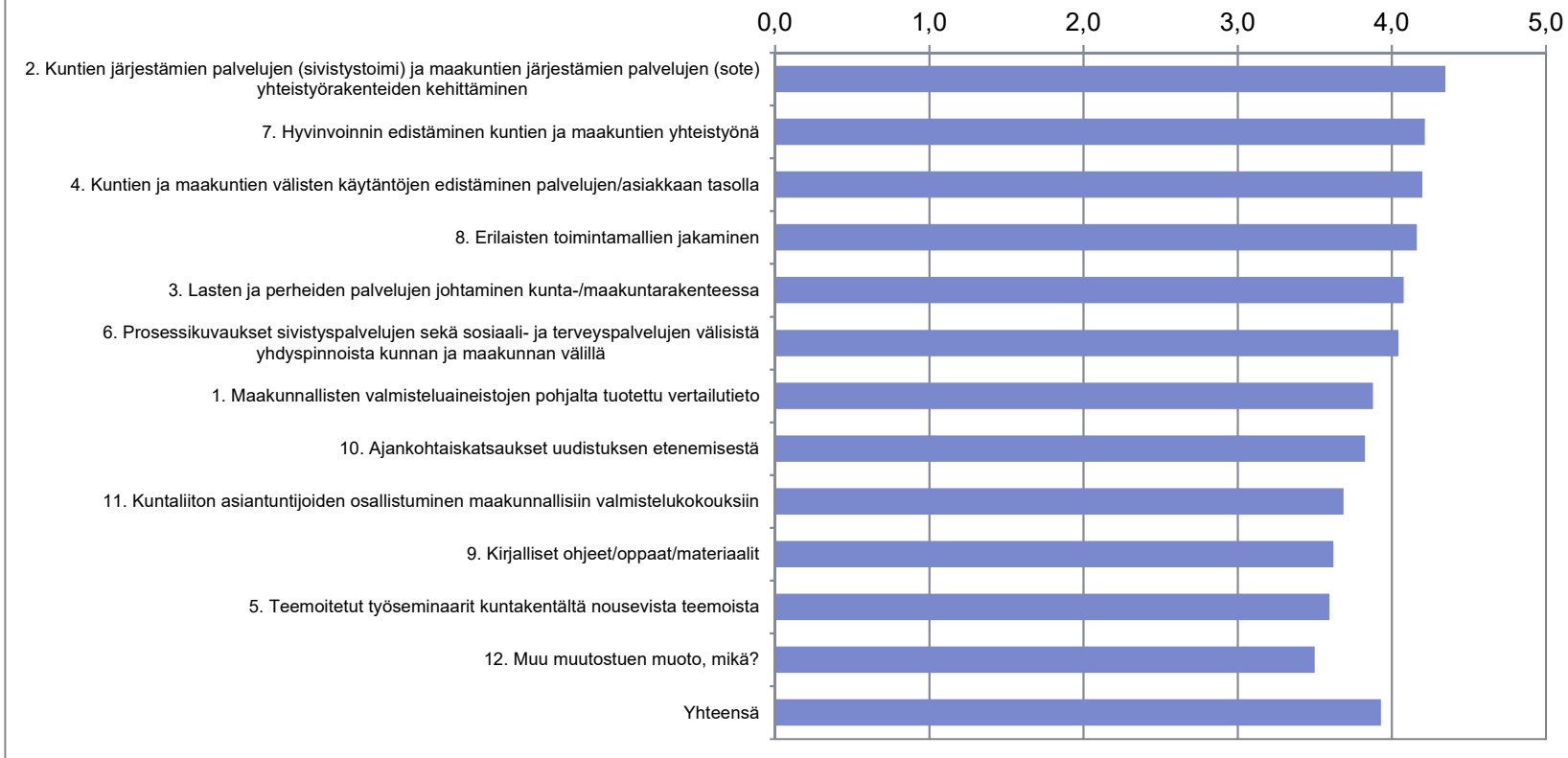
Poimittua

- "Kuntaan jäävän toimialan rooli on ollut paikallisesti sekä valtakunnallisesti vähäinen. Sivistystoimen peruspalvelut kohtaavat arjessa perheet ja arvioivat ennaltaehkäisevän moniammatillisen työotteen tarpeellisuutta, ns palveluohjaavat perheitä. Yhteistyöpintoja tulisi muistaa kehittää muutosvaiheessa erityisesti, jotta moniammatillisuus toteutuisi arjessa eikä toisaalta tulisi katvealueita palveluiden tarjoamiseen tai käyttöön."

Poimittua

- “Merkittävä kysymys on, **miten taataan jatkossakin kokonaisvaltainen opiskeluhuolto** (koulutervh maakuntaan) ja matalankynnyksen perhetyö kouluissa ja päiväkodeissa. Jos kunnissa ei ole riittävästi resursseja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen eikä maakunta priorisoi niitä, on vaara, että painotus on vain korjaavissa ja kalliissa palveluissa.”

6. Miten arvioit seuraavien muutostuen muotojen hyödyllisyyttä erityisesti lasten ja perheiden palvelukokonaisuuden muotoutumisessa tuleviin kunta-/maakuntarakenteisiin?
1= ei lainkaan hyödyllinen, 5=erittäin hyödyllinen

Kommentit muutostuesta

- Miten varmistetaan, ettei nykyinen asiakaslähtöinen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisen ja palveluiden tuottamisen kokonaisuus hajoa
- Yhteiset prosessit soten ja sivilin kaikkien toimialojen kanssa kannattaa hyödyntää uudistuksen yhdyspintojen kehittämisessä.

Terveisistä lainattua

- "Sivistystoimiala tarvitsee pikaisesti sote- ja maakuntauudistukseen liittyen yhteistä foorumia, verkostoitumista ja koulutuksia. Kunnat ovat erittäin epätasa-arvoisessa asemassa johtuen siitä, miten maakunnassa valmistelua on hoidettu. Toivon Kuntaliitolta vahvaa asian esiin nostamista."
- "Kuntaliiton ohjaus jatkossa kunnille on todella tärkeää kuntien yhdenvertaisuusnäkökulmasta ja kuntiin jäävien palvelujen turvaamisen ja kehittämisen näkökulmasta."

Yhteenvetoa

- Uudistuksen onnistumiseksi sivistystoimi tarvitaan vahvemmin mukaan valmisteluun kunta- ja maakuntatasolla sekä valtakunnallisesti
- Tarkasteluun tulee ottaa voimakkaammin myös **kuntiin jäävät palvelut hyvinvoinnin edistämässä.**
- Maakunnissa valmistelutilanne vaihtelee; niissä joissa valmistelu on edennyt hyvin, myös sivistystoimi on enemmän mukana. Tältä osin kunnat ovat erilaisessa asemassa. Kuntiin toivotaan ohjausta tässä asiassa.
- **LAPE-ryhmät** ovat keskeisessä roolissa valmistelussa. Työryhmien suuri koko asettaa haasteita työskentelyn konkreettiselle etenemiselle.
- Kuntien ja maakuntien järjestämien palveluiden **yhteistyörakenteiden kehittäminen** koettiin tärkeäksi. Nyt hyväksi muodostuneiden käytäntöjen pelätään hajoavan eikä tietoa ole maakunnan organisoitumisesta.
- Toimintamallien jakamista maakuntien ja kuntien kesken pidettiin hyödyllisenä ja Kuntaliitolta toivottiin tähän liittyvää tukea.
- **Palvelujen yhdyspintakuvausten** tekeminen on tärkeää ja niiden laatimisessa kannattaa hyödyntää jo olemassa olevia hyviä malleja
- Kuntaliitolta toivotaan koulutusta ja ajantasaista tiedottamista missä mennään.

Kyselyn analyysiä

- <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/oppetus-ja-kulttuuri/yhteenveto-kuntien-sivistysjohdolle-tehdysta-kyselysta>

Johtopäätöksiä ja kysymyksiä

- Sivistysjohtajilla ei selkeää kuvaa siitä, miten lasten ja perheiden palvelujen valmistelu tapahtuu, menee sekaisin LAPE ja mahdollinen muu valmistelu
- Kunnan sivistysjohtajien tasolla on odotus, että joku ohjeistaisi kuntia ja tiedottaisi, miten edetään
- Onko maakunnissa lasten ja perheiden palvelujen valmistelussa muuta toimijaa/ryhmää kuin LAPE? Jos ei, niin kattaako LAPE kaiken?
- Mikä on ministeriöiden rooli? Mikä on se virallinen taho, joka informoi ja ohjaa kuntia valmistelemaan yhteistyörakenteita?

Kuntaliiton toimenpiteitä

- Kuntien informointi tapahtumien, verkostokeskustelujen ja koulutusten muodossa
- Vaikuttaminen LAPEn ja OKM:n sivistyskuntaryhmän sekä Kuntaliiton muutostukitoiminnan kautta
- Törmäyttämistapahtuma sivistysjohdolle ja sote-muutosjohtajille, tammikuu 2018
- Hyvinvointi tulevaisuuden sivistyskunnassa seminaari keväällä 2018